115129 - Bir Müslüman İçin Öz Güven Ne Demektir? Bu Durum, Kişinin Yüce Allah'a Olan İhtiyacıyla Çelişir Mi?

Soru

Kendine güveni olmayan bir Müslüman, öz güvenini nasıl arttırabilir? Birçok şey yapmaya çalıştığı halde insanlarla konuşurken gerginliğini aşamayan biri bu durumda ne yapabilir?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Öz güven, sonradan kazanılan bir şeydir. Müslümanın öz güven sahibi olabilmesi için ona ulaşmanın yollarını bilmesi gerekir. Ama önce öz güven ile kibrin ayrımını yapması gerekir. Öz güven, Allah'ın size verdiği güzel nitelikleri bilerek ve bunları kullanarak size fayda sağlayacak şeyleri yapmaya çalışmanız ve bunun farkında olmanızdır. Şayet bu niteliği kötüye kullanırsanız insanı helaka götüren iki kötü hastalık olan kibir ve kendini beğenme hastalıklarına yakalanırsınız. Eğer Allah'ın size verdiği bu güzel nitelikleri inkâr ederseniz; tembelliğe ve uyuşukluğa düşer, hayal kırıklığına uğrar ve yüce Allah'ın size ihsan ettiği nimetini zayi edersiniz. Yüce Allah şöyle dedi: "Nefsini arındıran elbette kurtuluşa ermiştir. Onu kötülüklere gömüp kirleten kimse de ziyana uğramıştır." (Şems 9-10)

Şunu da belirtmekte fayda var ki bir Müslümanın özgüveni, yüce Allah'ın kendisine başarı ve hidayet vermesine ihtiyaç duymadığı anlamına gelmediği gibi, kardeşlerinin ve halkın ona öğüt vermeleri ve ona yol göstermelerine ihtiyaç duymayacağı anlamına gelmez. İşte bu nedenle Nebi s.a.v duasında kendini nefsine bırakmamasını dilerdi.

Ebu Bekrete r.a'dan rivayetle Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dedi: "Sıkıntı çekenin duası: Ey Allah'ım! Rahmetini umarım. Beni göz açıp kapatıncaya kadar da olsa bile nefsime bırakma! Bütün işlerimi ıslah et! Senden başka hak olarak ibadete layık hiçbir ilah yoktur." (Ebu

Davud 5090, Nesai 10405, Elbani: Hasen)

Şeyh el-Useymin’e şöyle soruldu:

"Falan kendine güvenir" veya "falan kişinin öz güveni var" demenin hükmü nedir? Bu, “Beni göz açıp kapatıncaya kadar da olsa bile nefsime bırakma!” duasına aykırı mıdır?

Cevap:

Bunda bir sakınca yoktur çünkü "Falan kendine güvenir" diyenin amacı, pekiştirmektir. Yani söz konusu olaydan emindir ve kesin bir şekilde kararlıdır. Hiç şüphe yok ki insan bazen bazı konularda kesin bilgiye sahip, bazen aşırı ağır basan düşünceler içinde olur. Bazen de şüphe ve tereddüt içinde olur; bazen de bazı düşünceleri tercih eder, “Ben falan konuda kesin güveniyorum” veya "Ben kendime güveniyorum" veya "Filanca kendine güveniyor" veya "Ben onun söylediğinden eminim" derse bu, kişinin bundan emin olduğu ve ortada bir yanlışlık olmadığı anlamına gelir. Bu konu ve bu çok bilinen meşhur dua çelişmez. Çünkü insan, Allah’ın kendisine verdiği ilim, kudret vb. imkanlarla kendine güvenir. (İslami Fetvalar 4/480).

Bu da kulun Rabbine olan ihtiyacının büyük olduğunu gösterir çünkü kul cahildir, Rabbi ise her şeyi bilendir. Kul fakirdir, Rabbi ise zengindir. Kul zayıftır, Yüce Rabbi ise güçlüdür. Kul acizdir, onun yüce Rabbi ise her şeye gücü yetendir. Yüce Allah şöyle dedi: “Ey insanlar! Siz Allah’a muhtaçsınız. Allah ise her bakımdan sınırsız zengin olandır, övülmeye hakkıyla lâyık olandır.” (Fatır 15)

Böylece öz güven, beğenmişlik olmadığı gibi Allah’tan gafil olmak da değildir. Zayıflık, tereddüt ve hayal kırıklığı değil; bilakis Allah’tan yardım dileyerek işlerde güçlü olmak ve işleri kararlılıkla yürütmekte Allah’a tevekkül etmektir. İşte Nebi s.a.v’in işaret ettiği makam da budur:

Ebu Hureyre r.a’dan rivayet edildiğine Nebi s.a.v şöyle dedi: “Hayırlı amellerde, Allah'a itaatte ve zorluklara sabır göstermekte kuvvetli mümin, zayıf müminden, Allah’a daha hayırlı ve daha sevimlidir. (Her ikisinin de mü'min olması sebebiyle) Hepsinde hayır vardır. Yararına olan şeyde (Allah'a itaatte) hırslı ol. Allah’tan yardım dile, (itaat ve yardım istemekte) âciz olma! (Tembellik gösterme!) Bir musibet başına gelirse: “Eğer şöyle yapsaydım bu başıma gelmezdi!” deme. “Allah

takdir etmiştir. Onun dilediği olur!” de! Zira “eğer” kelimesi şeytan işine kapı açar.” (Muslim 2664)

İbnü'l-Kayyim r.h şöyle dedi:

Şu asil hadis-i şerif, büyük iman esaslarını içermektedir:

Bunlardan biri, yüce Allah’ın sevmek sıfatına sahip olması ve O'nun gerçek anlamda sevmesidir.

Birincisi:

İsim ve sıfatlarının gerektirdiği ve bunlara uygun düşen şeyleri sever. O; güçlüdür ve güçlü mümini sever, tektir ve tek sayıları sever, güzeldir ve güzelliği sever, ilim sahibidir ve alimleri sever, temizdir ve temizliği sever, mümindir ve müminleri sever, Muhsin’dir (iyilik yapar) iyilik yapanları sever, Sabur’dur ve sabredenleri sever, Şakir’dir ve şükredenleri sever.

Diğer husus da müminlere olan sevgisinin değişkenlik göstermesidir, dolayısıyla bazılarını diğerlerinden daha çok sever.

Ayrıca insanın mutluluğu, hayatında ve istikbalinde kendisine fayda sağlayacak şeylere hırs ve azimet göstermesidir. Hırs, gayret göstermek ve elinden geleni yapmaktır. Hırsın mükemmelliği şu iki şeyin toplamındadır: Kişinin hırslı olması ve kendisine fayda sağlayacak şeylerde istekli olmasıdır. Kendisine fayda sağlamayan şeye düşkün olursa veya kendisine fayda sağlayacak olanı heveslenmeden yaparsa, bu hususlardan kaçırdığı kadar mükemmelliği de kaçırır. Bütün iyilik, faydalı olana hevesli olmaktır.

İnsanın hırsı ve ameli ancak Allah'ın yardımı, iradesi ve muvaffakiyeti ile olduğuna göre yüce Allah, kendisinden yardım istenmesini emretmiştir. Böylece kişi "Sadece sana ibadet ederiz ve sadece senden yardım dileriz." makamına erir. Kişinin kendisine faydası olan şeylere düşkünlüğü Allah'a yapılan bir ibadettir ve O'nun yardımı olmadan gerçekleşemez. Bunun üzerine yüce Allah, ona ibadet edilmesini ve ondan yardım dilenmesini emretti.

Sonra şöyle dedi: "Aciz olma!" Acizlik, kendisine fayda sağlayacak şeyleri yapma hırsıyla çeliştiği gibi, Allah'tan yardım istemekle de çelişir. Kendi yararına düşkün olup Allah’tan yardım dileyen

kimse acziyete karşıdır. Burada, meydana gelecek sebepten daha büyük bir hususa irşad vardır. Söz konusu husus, her şeyin kaynağı ve her şeyin ipi O'nun elinde olan Allah'tan yardım dilemektir.

Şayet takdir edilen husus gerçekleşmezse iki durum mevcuttur: acizlik durumu, bu da şeytan işinin anahtarıdır. Acziyet ona "keşke" dedirtir. Ancak bu sözün faydası olmadığı gibi kınama, tedirginlik, öfke ve hüzün anahtarıdır. Tüm bunlar şeytanın işlerindendir. Nebi s.a.v bu kapıların açılmasını yasaklamış ve ikinci durumu emretmiştir: O da kadere bakıp düşünmektir. Şayet onun kaderi olsaydı kimse onun elinden alamazdı. Bu durumda kaderinde olmadığına göre kaderi izlemek ve yüce Allah'ın iradesinin nasıl tecelli ettiğine şahitlik etmekten başka bir şey kalmaz. Bu nedenle Nebi s.a.v şöyle dedi: Şayet bir konu sana galip gelirse "Şöyle yapsaydım şöyle olurdu..." deme, bilakis "Allah'ın takdir ettiği budur ve o dilediğin yapar..." de! Bu hadis her iki durumda da kula ışık tutmaktadır. Olayın gerçekleşmesi veya gerçekleşmemesi durumunda doğru yol gösterilmiştir. Bu nedenle hiçbir kul bu hadisten uzak duramaz; bilakis kader, irade ve ubudiyet hususunda çokça ihtiyaç duyulan temel bir hadistir. Muvaffakiyet Allah'tandır. (Şifa el Ğalil 18-19)

Bu nedenle kul istihareye ihtiyaç duyar çünkü istihare ile işin hakikatini itiraf eder ve Allah'a kulluğunu gösterir. Nitekim duanın başında şöyle der:

"Ey Allah'ım! Senin ilmine güvenerek senden hakkımda hayırlısını istiyorum ve kudretine sığınarak senden kudret istiyorum ve senin sınırsız lütfundan bana ihsan etmeni istiyorum çünkü sen her şeye kadirsin, ben bir şeye kadir değilim. Sen bilirsin, ben bilmem, sen bilinmeyenleri (gaybı) bilirsin." (2217) ve (11981) numaralı soruların cevaplarında daha detaylı bilgi verilmiştir.

İkincisi:

Müslümanın özgüvenini arttırdığını bildiğimiz hususlar şöyledir:

1. Allah'a Güvenmek, O'na Tevekkül Etmek ve O'ndan Yardım ve Destek İstemek Müslüman, her durumunda Rabbine ihtiyaç duyar. Belirttiğimiz gibi öz güven kazanılan bir nitelik olup Müslüman'ın Rabbinden gelecek hidayet ve başarıya ihtiyacı vardır. Rabbine ne kadar güvenirse bir o kadar öz güveni yüksek olur.

Musa a.s ve kavmi, Firavun ve askerlerinin elinden kaçıp iki grup birbirine baktığında, Musa a.s'in Yüce Rabbine olan büyük güvenini gördük. Ayette şöyle geçmektedir: "İki topluluk birbirini görünce Mûsâ'nın arkadaşları, "Eyvah yakalandık" dediler. Mûsâ, "Hayır! Rabbim şüphesiz benimledir, bana yol gösterecektir" dedi." (Şuara 61-62)

2- Kendisindeki Güçlü Yönleri Bulup Arttırmak, Yeteneklerini Geliştirmek, Zayıflıkları ve Eksik Yönleri Arayıp Telafi Etmek.

Kişinin öz güveninin artması için, yüce Allah'ın kişiye vermiş olduğu özellik ve yeteneklerin farkında olması gerekir ki bu, kişiyi özgüven konusunda motive etsin. Zayıf yönleri var ise kişi bunları tespit edilip düzeltilmelidir.

3. Öz güvenini güçlendirmenin yollarını aramak bir Müslüman için çok önemlidir. Kendine güveninin olmadığı, neredeyse hiçbir işte başarılı olmadığı gibi hayal kırıklığı oluşturan sözleri tekrarlamaması gerekir.
4. Müslüman, hayatında belirli hedefler koymalı ve bunların sonuçlarını bir bir gözden geçirmelidir çünkü kendine güvenen kişi hedeflerine ulaştığını görür çünkü iyi plan yapmış ve Rabbi ona güzel sonuçlar vermiştir.
5. Müslüman; iyi arkadaşlıklar kurmaya çalışmalıdır çünkü bu, başarı olasılığını artırır, onu mutlu eder ve daha fazla çalışmaya teşvik eder. İyi bir arkadaşla kişi zayıflıklarını gözden kaçırmaz, aksine arkadaşı onu daha iyi bir yola yönlendirir. Bu yüzden iyi bir arkadaşlık, bir Müslümanın öz güveninin başarısı için önemli faktörlerden biri haline gelmiştir.
6. Önceki Zorlu Deneyimler ve Geçmiş Başarısızlıklarla Meşgul Olmamak

Çünkü bu, Müslümanın çalışmaktan caydırılmasına ve dolayısıyla başarının yönlerini küçümsemesine neden olur ve bu, bir Müslümanın kendisi için istemediği bir şeydir.

Üçüncüsü:

Müslümanın davranış ve eylemlerini kontrol etmesi, yapabileceği bir husus olup bunu düzeltmek de kendi gücü dahilindedir. Bunlardan biri de öfkedir. Müslüman; Rabbinin yardımıyla öfkenin şerrinden ve etkilerinden kurtulması, kendini ıslah etmesi ve yüce Allah'ın şeriatına uyması

hususlarında kendine güvenir. Kişinin gerçek hayatında önemli derecede azim ve kararlılık bulunmasıyla bunu başarmak pek kolaydır.

(45647) ve (658) numaralı soruların cevaplarında öfkeyi tedavi etmenin şer'i yöntemlerden bahsetmiştik, bu konulara başvurulması çok önemlidir.

Öfkeden kurtulmak isteyen kişinin tek yapması bu konuda çalışmaya koyulmaktır, gerçek anlamda bizim eksiğimiz budur. Aksi takdirde bu konuda çok söz vardır ancak eylem ise azdır. Müslüman kendi nefsini terbiye etmeye başlamalı, Allah'ın emirlerini yerine getirmeli ve yasaklardan sakınmalıdır. Bu durumda kurtuluşa erenlerden olur

İnşallah.

Kendini acziyet kilidiyle kapı ardında kapatanlardan olmayın!

İnsan kendini nerde görüyorsa ordadır, o halde kendinizi salih ameller içinde görün.

(22090) numaralı sorunun cevabında bir Müslümanın kendini nasıl yetiştirdiğinden bahsetmiştik, başvurulması tavsiye edilir.

En iyisini Allah bilir.